ГАЗЕТА АСОЦІАЦІЇ ФЕРМЕРІВ ТА ПРИВАТНИХ ЗЕМЛЕВЛАСНИКІВ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ФЕРМЕР ПРИДНІПРОВ'Я

1 червня 2017 року
№ 9 (09)

ВІТАЄМО Анатолія Івановича Гайворонського, голову Асоціації фермерів та приватних землевласників Дніпропетровської області, депутата обласної ради, з 55-літтям!

НА ВЕЛИКДЕНЬ. Анатолій Гайворонський з донькою Тетяною та зятем Андрієм.

Народився ти в перший день літа,
В теплий, сонячний, лагідний день.
Привітали тебе ніжно квіти,
Колискових співали пісень.
Ось вже тупають впевнено ніжки
В прохолодній пахучій траві,
Росянисті ті перші доріжки
Засівали любов до землі.
Кажуть, що є агрономи від Бога –
В одного із них виріс ти
І, долаючи всі застороги,
Вперто йшов до своєї мети.
Й ось під сонцем гарячим, погідним
Колосяться, як море, поля,
Й урожаєм багатим і плідним
Щедро платить за труд твій земля.
І в свої понад півстоліття,
Оглядаючи пройдений шлях,
Не без гордості можемо сказати,
Що своєї мети ти досяг.
Збудував свою гарну домівку,
Не одне посадив деревце,
Доньку виростив, пестиш онуку –
Тільки дякувать Богу за це.
А твій вік – то всього половина,
Вір – найкраще попереду все.
Хай же Доля у вашу родину
Тільки щастя і радість несе!

Рідні, друзі, земляки-фермери.

ВІТАЄМО щиро свого ідейного наставника та натхненника – засновника Новомосковської асоціації фермерів та приватних землевласників Анатолія Івановича Гайворонського з 55-річчям!

Його внесок у розвиток, як власне, і народження нашої асоціації – неоціненний. Фактично саме Анатолій Іванович у 2015-му дав їй друге життя – тоді, коли місцеві фермери розгубилися, розпорошилися, опустили, що називається, руки.

Наділений неабиякими лідерськими якостями, рішучим, вольовим характером саме Анатолій Гайворонський згуртував нас у непростий час. Створив команду однодумців. І в цей – святковий для нього день зичимо Анатолію Івановичу здоров'я, наснаги і невичерпного оптимізму для добрих справ та нових звершень.

З глибокою пошаною - Асоціація фермерів та приватних землевласників Новомосковського району.

Вдягнуть всі зелені шати – і будиночки, і хати

Читайте стор. 8

Як повелося з діда-прадіда, весняні народні обряди змінювалися літніми після Трійці, що носить іншу назву – «Зелені свята». У цей день молоді люди молили природу про багатий врожай спеціальними обрядами. Ці обряди – «водіння куща» і «завивання берези» – полягали в тому, що маленьку дівчинку або молоду дівчину прикрашали з ніг до голови квітами, зеленими гілками дерев, кущів і водили по селу, співаючи обрядові пісні, так звані «русальні»...

Син своєї землі

Від усієї душі

У ПЕРШИЙ ДЕНЬ розквітчаного розмаїттям матінки-природи літа свій день народження відзначає Анатолій Іванович Гайворонський - людина особливої хліборобської душі, людина доброго серця, котру ми надзвичайно поважаємо. Йому виповнюються ювілейні 55!

Усі, кому поталанило з ним зустрічатися, знають Анатолію Івановича як невтомного борця за інтереси простих людей – селян, фермерів, землеробів. Це особливо важливо нині, коли почастішали рейдерські атаки на фермерські, селянські господарства. Він і сам не раз бував у бувальцях - його залякували, «ламали», знищували у поті чола вирощений урожай. Але Анатолій Іванович не відступив, не злякався і не віддав на поталу новоспеченим хапугам не лише власне господарство, але й став непробивною стіною для захисту інших, таких, як сам, людей від землі.

Як тут не назвати його прикордонником, захисником рідного краю, української землі!

Колись, у молоді роки, він ніс строкову службу на прикордонній заставі. Охороняв рубежі Батьківщини, якою тоді для нас усіх вона була. Хто б міг тоді подумати, що через кілька десятків років все зміниться так кардинально та несподівано.

Часом ми, близькі і друзі, дивуємося його оптимізму, невичерпній енергії – звідки тільки сили бере? Як встигає за 24 години переробити стільки справ?

Відповідь проста - він любить життя, людей у ньому, процес творення на своїй землі – землі батьків і дідів, тому й працює, що називається, на повну.

Нехай сьогодні наші привітання
У серці Вашому залишать
добрий слід.
Отож приміть найкращі
побажання
Здоров'я, щастя на багато літ!
Всю доброту, яка існує в світі,
Всю радість, що живе серед людей,
Найкращі всі, що до вподоби, квіти
Даруємо у цей святковий день!

З щирими побажаннями
Наталія Скрипник,
Олег Бредун,
смт Магдалинівка.

ПРО НЕСТОРА МАХНА І МАХНОВЩИНУ

На захисті селянства

Минулого літа обласна Асоціація фермерів і приватних землевласників з ініціативи її ватажка Анатолія Гайворонського обжинки святкувала поблизу селища Піщанка в придорожньому ресторані-готелі «Гуляйполе», котрий водночас править і за мальовничу базу відпочинку. Вхід до нього прикрашає пам'ятник Нестору Махну, що й зрозуміло, оскільки тематично цей комплекс оформлено в дусі повстанських діянь легендарного ватажка селянських мас Нестора Івановича. Отож під час революційно-більшовицьких перепетій на початку минулого сторіччя в межах Катеринославської губернії. Та не тільки – і загалом в Україні. Ось тоді і довелося вперше почути, як звинувачували Гайворонського у тому, що в історії колишнього СРСР презирливо називали махновщиною. Ясно, що і тепер знову з присмаком все того ж невдоволення і навіть звинувачення ніби в чомусь крамольному. А з якої речі, питається, і сьогодні махновський рух вважати за гріх, неподобство чи щось подібне? Чи не пора раз і назавжди зрозуміти, що в горнилі «збільшовиченої ери» хто-хто, а українські селянські маси постраждали найбільше, і саме Нестор Махно зі своєю армією намагалися захистити і відстояти їхні інтереси? Більше того, уже видно, як на долоні, що й теперішні непереливки, влаштовані аграрною реформою для вітчизняних сільських трударів, чимось схожі з тими, які мали місце майже сто років тому. Якщо точніше, то наступного 2018-го виповниться сто років, як у пореволюційній Росії з'явилося явище, котре і дістало назву махновщини. І викликали його події, які дійсно багато в чому перегукуються з нинішніми.

А днями у районній газеті «Покровський край» раптом читаю нотатки члена правління «Демократичного об'єднання» Анатолія Швайки, якого теж приниження ватажка придніпровських селян-приватних власників земельних паїв і фермерів обурило. Він став на бік Анатолія Гайворонського вже тому, «що нас, українців, часто ображають і обижають навіть власні владні мужі – мабуть, про це й не задумуючись». І далі А. Швайка пише: «От і тепер на арену політичних битв із новим розмахом витягли ще одне клеймо, яке дали українцям колись ленінські більшовики. І, мов знаменом, розмахують ним у всі боки світу. А Кремлю це до вподоби. Якраз на руку. Бо, виявляється, той же Донбас окупували бандерівці і махновці».

Ну що Росії до вподоби, це одне діло. Гірше, що і вітчизняні вожді нині дійсно з осудливих міркувань вертають в ужиток слово «махновщина». Адже те, як цей «термін» звучить в устах «людини з вилами» лідера Радикальної партії і нардепа Олега Ляшка, і зовсім інше, коли його промовляють лідери України.

- Довелося уже почути ледве не як лайливе чи негідне або й шкідливе це слово від Прем'єр-міністра Володимира Гройсмана, - каже Анатолій Швайка. – Можна було б комусь і пробачити, але не першим особам держави. Бо те, що й з вуст Президента України Петра Порошенка теж злітає уже цей вислів явно в негативному дусі, просто дивує...

І далі Анатолій Швайка запитує: «Хіба не знають ці люди, яким дали ми право діяти і говорити від нашого імені, що Нестор Махно свого часу для України і її сільського народу зробив більше, ніж вони усі разом за двадцять п'ять років незалежності?» Мало справді хто знає, що перш ніж рушати у свої військові походи, Нестор Махно у Гуляйпільському повіті роздав землю селянам, створив органи місцевого самоврядування, а у селах територіальні громади, які наділив правами самостійно розпоряджатися землями і своїми долями, закликавши земляків нікому не вірити і не довіряти ні більшовикам, ні есерам чи кадетам, бо всі вони одним миром мазані – «воліючи влади, душать селян». Або коли партія Леніна намагалася якомога швидше «землею оволодіти у більшовицький спосіб», а орган ЦК КП(б)У «Комуніст» писала, що «особливо яскраво наперекір виявляється сліпа ненависть селянства до комун і комунізму», Махно в Гуляйполі проводить з'їзд селянських громад 35 волостей району і махновців-повстанців, який обрав тут свою владу «без комуністів і насильства з будь-якого боку, винятково за волею народу». І цей з'їзд ухвалив закон «Про соціалізацію землі». Його суть – «земля переходить в руки трудового селянства і користуватися нею можуть тільки ті, хто на ній працює». А перейти має «безкоштовно по нормі зрівняльно-трудовій».

«Диктатури якої б не було партії категорично не визнаємо, - говорилося ж у Резолюції гуляйпільського з'їзду. – Лівим соціалістичним надаємо право вільно існувати лише як проповідникам різних шляхів до соціалізму, але право вибору цих шляхів залишаємо за собою». Насамкінець стверджувалося, що «з'їзд став вільним і дійсним виразником волі трудящих селян, які проти реакційних заходів більшовицької влади, які застосовуються комісарами та агентами надзвичайок, коли ЧК і партійні осередки перетворюються на знаряддя для придушення та обезземелення селян».

Зрештою, як у 1918-му в колишній Російській імперії селянські повстанські армії виникли під проводом кількох десятків ватажків, і армії Нестора Махна судилося тільки стати вершиною цього айсберга, так 1919-го в Україні там і тут почали відбуватися селянські збройні виступи, масові вияви опору і непокори більшовицькій владі. Є статистика, оприлюднена авторами двотомної «Історії українського селянства», виданій Інститутом історії Національної академії наук України ще десять років тому. Якщо у квітні 19190му таких супротивів було вчинено 93, то в травні уже 235, а лише за дві декади липня 307. Так на чиєму боці був Нестор Іванович Махно зі своїм військом?

Якщо говорити на побутовому рівні, то ситуація тоді дійсно нагадувала нинішню. Більшовики на чолі з Леніним наобіцяли селянським масам золоті гори, натомість же запровадили диктатуру пролетаріату, воєнний комунізм і тому подібне, залишаючи селян без землі у приватному користуванні. Зараз же спершу аграрна реформа, а особливо згодом Революція гідності сільському люду гарантувала ледве не рай на своїй землі, та насправді добиває село і тих, хто в ньому ще лишається з останніх сил, що називається, до ручки, стану руїн і жалюгідного існування. Проти чого й повстає нині Асоціація фермерів області на чолі з Анатолієм Гайворонським. У житті Анатолія Івановича сьогодні ювілейна дата – 55 років від дня народження. З чим ми його, користуючись нагодою, і вітаємо.

Продовження - стор. 4,5

ГАЗЕТА АСОЦІАЦІЇ ФЕРМЕРІВ ТА ПРИВАТНИХ ЗЕМЛЕВЛАСНИКІВ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
ФЕРМЕР ПРИДНІПРОВ'Я

Рентабельність, яка є і якої немає

НОВИНА, яку оприлюднив директор солідного Національного наукового Центру «Інститут аграрної економіки» Юрій Лупенко, справляє оптимістичне враження: за підсумками минулого року рівень рентабельності виробництва продукції сільського господарства сягнув 37.3 відсотка. За всю новітню історію України, починаючи з 1995 року, це другий показник після рекордного 2015-о, коли в усіх галузях аграрної економіки «на круг» було досягнуто ще вищої – аж на 8.3 відсотка .

Отак відразу ж доводиться спускатися і на грішну землю. Виходить, що досягнення 2016-го - не вінець для нас. Оскільки проти рекордних 45.6 відсотка, які вдалося домогтися позаторік, рентабельність агровиробництва не те що не закріпилася на бажаній позначці, але і покотилася назад. Причому, якщо у галузі рослинництва знизилася лише на 6.3 відсотка (з 50.6 до 44.3), то в тваринництві на всі 14.4 відсотка – з 22.1 у позаминулому році до 7.7 у минулому. А це вже можна називати падінням. Чи треба нагадувати давню істину про те, що у будь-якому бізнесі, а в сільськогосподарському й поготів, виграють в першу чергу там, де вища прибутковість?

А яку арифметику маємо ми, якщо дійсно порівнювати минулий 2016 рік з позаминулим? Рентабельність вирощування передусім зернових - чим зараз наші аграрії займаються чи не у найбільших обсягах – упала з 43.1 до 37.7 відсотув. Погодьтеся, це відчутні втрати. Особливо для середніх і малих фермерських господарств, де кожна копійка на вагу золота, бо визначає, бути чи не бути. А візьміть вирощування соняшнику, котре зараз «популярне», оскільки на рівні аксіоми вважається вигідним. Так от, торік рівень рентабельності насіння соняшнику в Україні скоротився відразу на 18.6 відсотка - з 80.5 до менше, ніж 62. Власне, лише прибутковість вирощування рапсу збереглася бодай приблизно на рівні позаминулого року. Ще гірші показники спіткали тих, хто займається вирощуванням овочів (відкритих ґрунтів) та картоплі. Рентабельність перших згорнулася у 2.5 рази, а картопля й зовсім стала збитковою. Якщо так і далі діло піде, то у наших селян незабаром пропаде сенс забезпечувати своє населення городницькою вітамінною продукцією. І це на землях, дійсно ж бо здатних щедро родити до столу співвітчизникам.

Але ще кілька слів стосовно прибутковості виробництва тваринницької продукції. Якщо відгодівля на м'ясо птиці, передусім курей, качок, гусей та індиків – це без промислової переробки, в умовах фермерських і селянських господарств – позаторік була фактично збитковою, то торік її рентабельність склала нарешті 5 відсотеків. Відгодівля ж свиней, навпаки, приносила минулого року лише збитки. При рентабельності у 2015-му 12.7 відсотка у 2016-му упала до мінус 4.6. В обох же випадках «парадокси» пояснюються винятково дорожнечею кормів. Як натуральних, так і перероблених концентрованих. Часом все ще вигідніше мішок зерна протримати усю зиму і потім продати його навесні, ніж згодувати курям чи свиням. Звідси очевидна потреба держави не на словах, а на ділі підтримувати нарешті селянський бізнес, пов'язаний з виробництвом м'яса. Дякувати Богу, що хоч прибутковість виробництва яєць торік збереглася на рівні позаминулого року, а молока зросла майже на 6 відсотків і досягла 18.4 відсотка.

За минулий рік загалом закупівельні ціни на сільгосппродукцію зросли на 9 відсотків, а на продукції тваринницької галузі менше, ніж на дваівідсотки». Згодні, що різниця є, і велика, яка справді не може влаштовувати сільськогосподарський сектор вітчизняного бізнесу? Так і хочеться сказати, що не видно, щоби теперішня ніби як ринкова економіка раз і назавжди покінчила з гіршими традиціями соціалістичної, коли за радянських часів п'ять копійок коштував кілограм кавунів і вісім помідорів, а один літр молока коштував дешевше від літра мінеральної води. Завелика ж витратність виробництва продуктів харчування сьогодні не тільки через зростання вартості енергоносіїв, котру у нас диктують явно не реальні попит на них та пропозиції, а апетити олігархів, які втратили, прямо скажемо, будь-яке почуття міри. Як і ціни на добрива та засоби захисту рослин, не кажучи про ціни на корми, що не витримують критики з точки зору вартості потім готової продукції. Нинішній уряд не перший, однак схоже, що енергійніше від попередніх заходився «впливати» не на олігархів, котрі справді уже зашморги накидають на шиї народу, а на сільських виробників.

Щоб те або інше виробляти, треба скільки заплатити за усілякі дозволи та сертифікати, причому нерідко й «докидати» на «лапи», що в підсумку шкірка ніякої вичинки не варта. Стимулів, заохочень фактично ніяких, а «стягнень» на кожному кроці більше, ніж треба. Ними хоч греблі гати. Щодо ж дотацій, котрими і теперішній уряд годує сільських товаровиробників, так ними ситий не будеш. Неминучі «відкати» досі спонукають селян «не мати нічого спільного з державою». То що ж ми будемо восени рахувати?

Тим паче, що навіть невтішні щодо рентабельності висновки вчених та експертів Інституту аграрної економіки передусім практики ставлять ще й під великий сумнів. Заявляють, що вони насправді не відповідають дійсності. Ще точніше – мало не на третину рентабельність «зростає» через те, що з обліку випадає грошова оцінка основних засобів сільського виробництва, і процентів на 20 і не менше її «поповнює» занизька у нас оплата праці. Тобто вартість робочої сили давно у нас неприйнятний «козир». Або й хіба секрет, що багато фермерів, сімейно-селянських господарств, а одноосібників й поготів, звикли не враховувати вартість власних трудових затрат.

Звідси виходить, що рентабельність, котру наразі ми маємо, приблизно на половину завищена. Чи переоцінена. Вона наче як є, і водночас у повному обсязі її то немає. А так вічно не повинно бути, і рано чи пізно не буде. Поки що ж сільським товаровиробникам нічого іншого не залишається, як боротися не лише за високі урожаї чи надої або прирости у своїх господарствах, але й за свої інтереси та права з існуючою в державі Україні несправедливою практикою і політикою.

Молодильні яблука з батьківського саду

ЯК навперебій щойно кілька інформаційних джерел повідомили, що з липня минулого року, коли там і тут у садах різних форм власності починався збір фруктів, і до кінця зими нинішнього року експорт українських яблук на зовнішні ринки зріс не мало і не багато - на 30 відсотків. Якщо в попередній сезон їх загалом за кордон було продано лише сім тисяч тонн, то у цьому вже десять з половиною тисяч тонн. А теперішній сезон ще не закінчився. Є всі підстави, стверджують експерти компанії «Інфо-Шувар», що Україна у цім ділі мінімум повернеться до докризового рівня, а максимум і перевершить його.

Непереливки з експортом фруктів загалом і яблук зокрема сталися у нас, як не важко здогадатися, в зв'язку із забороною їх поставок в Росію. Одначе і в 2013 році, коли ця заборона ще не діяла, Україна спромоглася вивезти за свої межі на продаж тільки трохи більше дев'яти тисяч тонн. Тобто і за умови настільки ємкого покупця наших яблук масштаби їх реалізації не вражали. А головне - не відповідали потенційним можливостям, як не відповідають насправді і зараз – так можна прокоментувати інформацію про подолання «яблуневої кризи». Дивіться, що вийшло: тільки-но почало діяти російське ембарго на фрукти, як інтерес виявили до них в багатьох країнах Європи та Азії. Наймасштабніші російські ринки для українських садоводів замінили білоруські. Знаходяться охочі смакувати дарами українських садів і в Грузії та Вірменії. Але уже не тільки вони імпортують з України цілющі плоди. Нині ми постачаємо свої яблука і в такі країни, як Австрія, Швеція та Норвегія, Хорватія і Лівія, Індонезія та Ірак. На переконання знавців світового попиту на ягоди і фрукти, географія їх експорту для українців може бути набагато ширшою. Тих же яблук світ зараз вирощує значно менше, ніж рекомендують для споживання його населенням медично-біологічні норми. Тому й з цих міркувань можна говорити про неабиякі дійсно можливості та перспективи наших селян займатися садівництвом.

А є ще одна достовірна інформація, яку наші ЗМІ сором'язливо поки що намагаються уникати: у цьому маркетинговому році Україна як 10 з половиною тисяч тонн яблук вивезла, так 10 з половиною і завезла ззовні. І тут не на 30, а на 15 відсотків, але валовий обсяг закупівель також зріс. До речі, головним чином яблука ми завозимо з Польщі. Ніхто не заперечить, що всякий імпорт корисний теж, в тому числі і фруктово-ягідний. На думку спеціалістів, він сприяв тому, що внутрішні роздрібні ціни в Україні, передусім на яблука, цього року суттєво не зростали.

Тільки зараз варто говорити про інше. Про заклик до українських селян сміливіше братися за садівничу справу. Уже хоч би з тих міркувань, щоб цілком у достатніх обсягах постачати їхні плоди своєму населенню. Приїжджаєш нині у те або інше село – скільки дворів-присадибних городів стоять заростими по шию чагарниками і бур'янами! Справа у тім, що кліматичні умови центральних регіонів України сприятливі для вирощування тих же яблук винятковими за смаковими і вітамінними якостями. Для вас, мабуть, буде новиною, але з кінця 18-го століття у царській Росії хворих як на легенево-серцеві недуги, так і деякі кишково-шлункові відправляли у полтавські та київські села оздоровлюватися і лікуватися українськими яблуками. Рекомендували і Максиму Горькому. до речі, їхати не на острів Капрі в Середземному морі, а під гоголівську Полтаву. Це з одного боку свідчення на користь розвою садівництва та «практичного» застосування його плодів. З другого і таке знайте: коли вам кажуть, що, мовляв, витримувати дієту і потурбуватися про власне самопочуття, не варто їсти після 18-ої години вечора, то це і правда, але не зовсім. І не вся. Оскільки медики давно уже радять бажаючим почувати себе ніврокy буквально перед сном з'їдати 2 – 3 свіжих яблука. Себто влітку - зірваних з дерев, згодом тих, які зберігаються у сучасних холодильних камерах. Спробуйте, введіть це у регулярну систему – і вже незабаром не будете шкодувати.

Якщо ж перевагу віддасте яблукам сорту Симиренка, перейменованому чомусь в «Семеренку», не прогадаєте й поготів. Бо це яблука унікальні – усі свої вітаміни і мінерали зберігають практично без втрат протягом мінімум семи місяців після того, як зірвані з дерева. Вважайте, що до весни наступного року. Причому без будь-яких консервантів чи спеціальних холодильників – і тоді, коли правильно зберігати їх і в елементарних прохолодних сільських погребах. А те, що ренет Симиренко виведено українським селекціонером, це відомо, певно, всім. Вивів його в глибинці нинішньої Черкаської області син власника цукрового заводу і великого прихильника плодового садівництва Платона Симиренка Лев Платонович Симиренко у 80-ті роки позаминулого XIX століття. Але від авторства відмовився і приписав сорт батькові. Оскільки Симиренко-син, якщо вірити йому, випадково виявив невідомий раніше йому сорт у садку батькового «Платонового хутора». І писав, що ймовірно природа сама диво появи яблук унікальних смакових і інших якостей явила у зв'язку з сусідством в батьковому саду поширених яблунь місцевої селекції з яблунями Зеленка Вуда, завезених з Європи…

Так це було чи якось інакше, сьогодні не надто важливо. Сьогодні більше значить той факт, що українське плодове садівництво ще два з лишком віків тому було знане й знамените на всю Європу. Лев Симиренко створив перший в Росії помологічний розсадник і так званий маточний сад, який у 1890-х роках за сортовою гамою став найбагатшим на європейському континенті. У ньому нараховувалося – ви тільки послухайте! - 900 сортів яблунь і 889 груш, 350 з лишком черешень та вишень, 56 абрикос і 115 персиків та 81 слив. Відбирав поміж них найкращі і на смак, і на кліматичну адаптацію, і на здатність довго лежати і не псуватися. Послугами українського селекціонера користувалися колеги Німеччини і Франції, Бельгії, Голландії, Австро-Угорщини та Італії і навіть Сполучених Штатів Америки. А шанс відродити цю його славу, а не лише уже недавні «докризові» показники з експорту яблук правнукам хорошим, якщо перефразовувати великого Кобзаря Тараса Шевченка, цілком посильний. Нині технологічно садівництво не те, яким воно було колись. Нині яблуні на шпалерах з крапельним зрошенням і підживленням своїми «молодильними» якостями здатні озолотити кожного, хто візьметься всерйоз за їх вирощування. Тараса ж Григоровича, до речі, ми тут згадали не випадково. Свій четвертий «Кобзар» у 1860 році він видав за благодійні гроші, які йому надав батько Лева Симиренка-селекціонера цукрозаводчик Платон Федорович Симиренко. І для того, виходить, щоби ми примножували славу працюрів своїх та заможність для всіх в Україні – чи не так?

Підготувала Олена КВІТКА.

Другий Майдан дав неабиякий поштовх євроінтеграції України. Дорогою ціною він оплачений; до того ж цинічний розстріл беззбройних людей, які відстоювали право нації на вільний розвиток, стався на очах практично всього світу. Здавалося б, після цієї трагедії необхідні реформи європейського зразка підуть швидше. Проте рухаються вони геть неторованими нашими шляхами.

Децентралізація.dp.ua

Непрості шляхи пройти...

Як відомо, вже 1-го квітня 2014 року була схвалена «Концепція реформування місцевого самоврядування і територіальна організація влади в Україні». Дещо довше розглядав її наш ледь працюючий з-під словесного кийка спікера сучасний склад парламенту, який 2 лютого 2015 року ухвалив Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Ось так і стартувала децентралізація.

Означена її мета зрозуміла – дати можливість громадам жити за рахунок власних ресурсів, забезпечити спроможність власних територій. Для цього органи місцевого самоврядування отримують необхідні кадрові та фінансові ресурси. А «бути чи не бути», або спроможною громада визнається урядом тоді, коли в ній місцеві джерела наповнення бюджету є достатніми для вирішення питань місцевого значення в інтересах жителів громад. Нещодавно віце-прем'єр Геннадій Зубко заявив про децентралізацію:

- Реформі три роки, і ми вже маємо відчутні результати. Незважаючи на те, що це одна із найскладніших структурних реформ, оскільки стосується зміни всієї системи управління в країні. Серед перших результатів – темпи створення ОТГ, зростання місцевих бюджетів.

ВСІ В ОДНІЙ КУПІ

Дніпропетровщина опинилася в лідерах загальнодержавного процесу об'єднання громад. Втім, про особливі якісь зміни на краще для селян, сільські ради яких не стали центрами проведеного усуспільнення, говорити, певно ж, зарано. На сьогодні в області діє 34 об'єднані територіальні громади, а «Перспективний план формування ОТГ», що затверджується Дніпропетровською обласною радою, передбачає виникнення іще 48 таких громад. Кілька днів тому голова Дніпропетровської ОДА Валентин Резніченко заявив про діючі об'єднання:

- Їхні бюджети зросли в середньому втричі. Це дозволило розбудувати соціальну інфраструктуру в невеличких населених пунктах: реконструювати дитсадки, відремонтувати дороги, відкрити центри надання адміністративних послуг. Цьогоріч створюються іще дванадцять ОТГ, облдержадміністрація вже передала до Центральної виборчої комісії документи на призначення дати перших виборів у цих громадах.

Як видно, близько половини територіальних громад Дніпропетровщини ще роздумує про майбутню спілку з сусідами. Лідерами процесу єднання є Апостолівський та Томаківський райони. В першому планувалося створити лише Апостолівську та Зеленодольську ОТГ з центрами в названих містах. Але жителі Нивотрудівської та Вільненської сільських рад обрали самостійний шлях розвитку, як і Грушівської та Токівської. Чи не найбільше сільських рад об'єднала навколо себе Томаківська селищна рада – Володимирівську, Кисличуватську, Китайгородську, Михайлівську, Преображенську, Чумаківську.

Сьогодні певні ініціативи об'єднання в єдину велику громаду є і в Магдалинівському районі. За словами місцевих жителів, «Магдалинівка сватається до всіх, та Чернеччина і Гупалівка створюють свою громаду, інші думають». Що ж отримають селяни і фермери віддалених сіл від цього? Вочевидь, для них обіцяні адміністративні послуги не наблизяться до місця проживання, а залишаться в районному центрі!

- Сліпо, глухо і німо нас приєднали до «раю». Навіть не чули, чи проводилися громадські слухання в нашому селі, чи ні… - інколи й таке можна почути в районних новоутвореннях.

Виходить, що і об'єднані територіальні громади до 40 тисяч жителів, і найменші з двома тисячами мешканців, як це вже є в Дніпропетровській області, мають однаковісінький статус. Дивує лише, як такі «різнокаліберні» за числом людей, інфраструктурою і «прив'язкою» до центру громади уніфікуватимуть перелік послуг, що надаватимуться. Чи буде рівною «вага» фермерських осередків у невеликих сільських об'єднаннях і в громадах, центри яких знаходяться в містах? Однозначно - ні. Чому ж виникає ця «мала купа»?

А У ПОЛЬЩІ НЕ ТАК…

Як відомо, українська реформа місцевого самоврядування певним чином скопійована з польської, що є взірцем для країн ЄС. У Польщі побувало чимало українських сільських голів, не кажучи про урядовців і парламентарів, всі успішно запозичували їхній досвід. Але чомусь на те, що сільська гміна, об'єднана територіальна громада польських сіл і хуторів, зазвичай налічує 3 – 5 тисяч жителів, мало хто звернув увагу. Бо в нашому законі ні мінімальне, ні максимальне число жителів об'єднаної громади… не прописане! Головна умова – щоб була «спроможною». Тож людям почасти і невтямки, де ота невидима межа між дійсно спроможною новою громадою і гігантським «князівством» під якогось голову?

За даними «Наукового вісника Ужгородського національного університету», республіка Польща успішно побудувала трирівневу структуру місцевого самоврядування. Гміна вирішує публічні справи місцевого значення. Це освіта, культура, охорона здоров'я, комунальне господарство, охорона громадського порядку. У повіті вирішують публічні справи, які виходять за межі повноважень гмін. А воєводства представляють уряд у відповідних краях та мають повноваження здійснювати контрольно-наглядові функції. Є гміни сільські на чолі з війтом, сільсько-міські (бурмістер) та міські, які очолює президент. А всього в Польщі 1 566 сільських, 608 сільсько-міських і 305 міських гмін, є 308 повітів і 16 воєводств.

Ось так зробили наші сусіди. Ми ж і сільські, і сільсько-міські громади не розділяємо й іменуємо однаковісінько: «ОТГ». Але ж вони однозначно не зможуть надавати ті ж самісінькі послуги! В сільсько-міських громадах більше жителів і вища фінансова спромога, тому з сільськими їх зрівнювати не гоже. Чому ж стрижемо всіх під той самий гребінець «єдиної громади»?

Чому ж у нас - інак?

Збори в Китайгороді Царичанського району про недовіру сільському голові.

Про це говорить директор офісу реформ у Дніпропетровській області Олена Тертишна:

- Продукувати політику реформ мають міністерства, а громади є її виконавцями. Але останні, на жаль, у багатьох випадках не отримують від міністерств ні інструментів, ні механізмів і самі змушені шукати вихід із ситуації.

Справді, чи багато порад чули українці останнім часом від наших міністрів щодо того, як жити і розвиватися об'єднаним громадам? Чому й досі землі поза межами населенного пункту не повернені громадам, а це було обіцяно ще рік тому? Як можна знайти інвестора для створення робочих місць в громаді, нарікають сільські голови, коли перше, що йому потрібно, це земля для виробничої бази?

- Наступним кроком для просування реформи має бути закон щодо поширення юрисдикції об'єднаної територіальної громади на всю територію громади, який надасть їм можливість ухвалювати схеми планування власної території, - вважає директор з науки та розвитку Інституту громадянського суспільства Анатолій Ткачук. – Відповідний законопроект лежить у Верховній Раді вже цілий рік. Через це громади позбавлені елементарних функцій. Вони навіть не можуть скласти адмінпротокол на того, хто викидає сміття у ярок за межами села, бо це вже повноваження райдержадміністрації. А найбільшим здобутком децентралізації є те, що ми перестали плакатися, зрозуміли, що багато можемо зробити самі. Чим більше ми будемо творити європейську систему управління, надаючи основні повноваження територіальним громадам, тим менше шансів повернути нас в кремлівське стійло.

Тож пора дискусій щодо децентралізації з огляду на сказане минає. Вочевидь, вже й пора «перепорила» для повернення земель об'єднаним громадам. Та в Києві всі сидять тихо, як миша під віником… Що чекають – відкриття торгів?

ВИГРАЄ АКТИВНИЙ

В умовах недосконалого законодавчого супроводу децентралізації все ж краще діяти, аніж просто вичікувати – вийде чи ні в сусідів? В цьому переконаний директор громадської організації «Інститут розвитку територій» Юрій Ганущак:

- В умовах конкуренції виграє той, хто активний. Після створення ОТГ їздити в район буде не потрібно, адже основні послуги люди отримуватимуть в центрі об'єднаної територіальної громади. Інвестори надаватимуть перевагу більшим громадам.

Подібне, до речі, говорив ще Бісмарк: «всяка дія краща політики вичікування». Чудовим прикладом розуміння суті реформи децентралізації є діяльність найменшої на Дніпропетровщині Ляшківської об'єднаної територіальної громади. Зміни на краще тут добре видимі – проведений ремонт школи, дитячого садка, клубу, на частині сільських доріг – новий асфальт, завершується ремонт адмінбудівлі громади тощо. А три тижні тому пройшло урочисте відкриття реконструйованого дитсадка в колишньому центрі сільської ради Залелії. За оцінками фахівців, бюджет Ляшківської ОТГ минулого року перевищив бюджет сусіднього міста Кобеляки Полтавської області, яке приблизно вчетверо більше за числом жителів!

- Реформу децентралізації розглядаю як позитивну, - каже ляшківський сільський голова Юлія Омелян. – Вона дає можливість залучити більше коштів до бюджету громади, вирішити нагальні питання. В об'єднаних громадах має бути все своє, щоб люди менше їздили до району і не відволікалися надаремне від праці на землі, адже село завжди годує всіх, хто живе в місті. Щоправда, є у нас велика проблема, яку можемо вирішити лише усією обласною громадою. Через Ляшківку проходить республіканська траса Дніпропетровськ – Царичанка – Кобеляки – Решетилівка. День і ніч ідуть по ній величезні фури, все навколо двигтить, дорогу небезпечно переходити. Є план відведення її на об'їзну трасу, але вона запроектована по наших орних землях, ці 45 гектарів зараз обробляються. У нас дуже мало земель, тому втратити іще 45 гектарів не хотілося б.

Певно ж, питання побудови об'їзної дороги за вказаним напрямком, або «дороги смерті», як називають її в Петриківському районі за знищені луки і озера, варто переглянути на обласному та найвищому державному рівні. Адже під неї і справді в Петриківському, Царичанському та Кобеляцькому районах відведені не лише 45 гектарів Ляшківської громади, а й багатьох інших. А це вже не десятки, а сотні гектарів! Тому доцільно було б цю трасу «перенести» на незавантажену автодорогу Кобеляки – Орлик – Кам'янське і не виривати з рук у фермерів найцінніше, що є в Україні – орні землі.

ПРОГРАЄ ПАСИВНИЙ

Як не дивно, ситуація із децентралізацією в Київській області гірша, ніж в Дніпропетровській. Щойно прем'єр доручив вирішити проблему штучного стримування об'єднання в столичному краї. А наприкінці минулого року він заявив:

- Основними перешкодами в проведенні реформи децентралізації є відсутність місцевого лідерства і нерозуміння на рівні районів необхідності цієї реформи.

Так, спротив з боку зацікавлених сторін є, це сільські і селищні голови. Частина з них не бажає ризикувати власною посадою задля змін на краще для земляків і тишком-нишком саботує реформу. Цікаво простежити «відсутність місцевого лідерства» на прикладі згаданого Царичанського району. У «Перспективному плані формування ОТГ» заплановане об'єднання Китайгородської, Рудківської та Цибульківської сільських рад з центром в селі Китайгород. Ще восени 2015 року пройшло громадське обговорення такої ініціативи, жителі підтримали її. Та далі справа не пішла. Ось як пояснює ситуацію житель Китайгорода, фермер Іван Круть:

- У сільській раді нам ввесь час казали, що «Рудка не хоче», то «Цибульківка проти об'єднання». Торік спробували приєднати нас до Царичанки, але люди виступили проти. Десь із місяць тому народилася ідея приєднатися до Могилівської громади, сільський голова Наталія Вербицька видала розпорядження про проведення 19 травня громадського обговорення. Та за Могилів віддали голоси лише чотири чоловіки, а щоб Китайгород залишився центром об'єднаної громади разом із Рудкою – 244. Та ми раніше з рудьчанами і в колгоспі одному працювали, і сільрада була одна.

Чому ж Цибульківка «не схотіла» об'єднуватися? Ось як пояснив це юрист Юрій Рашевський:

- Китайгород провів кілька громадських слухань, були і рішення сесії про об'єднання з Рудківською та Цибульківською сільськими радами. Але сільський голова Наталія Вербицька разом зі своєю юридичною службою надсилала колегам не затверджений законом зразок звернення сільського голови, а лише листочок ініціювання. Тому цибульківський сільський голова і не відповідав на нього, це й затягувало процес. А Рудківська сільська рада місяць тому припинила цей «цирк» і несподівано дала згоду на об'єднання. Процес вже йде, а китайгородському сільському голові 27 травня збори громадян в кількості 140 осіб висловили недовіру. Обрана ініціативна група в кількості десяти чоловік, яка впродовж 10 днів збиратиме підписи виборців за дострокове припинення повноважень голови за народною ініціативою.

Що ж, навіть президентам оголошують імпічмент, тут хто що заслужив. Ось такі непрості шляхи української децентралізації, рух якими стримують не лише деякі сільські голови, а, вочевидь, значно вищі рангом народні слуги.

Остап ВЕРНИГОРА.
Фото автора.

ГАЗЕТА АСОЦІАЦІЇ ФЕРМЕРІВ ТА ПРИВАТНИХ ЗЕМЛЕВЛАСНИКІВ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
ФЕРМЕР ПРИДНІПРОВ'Я

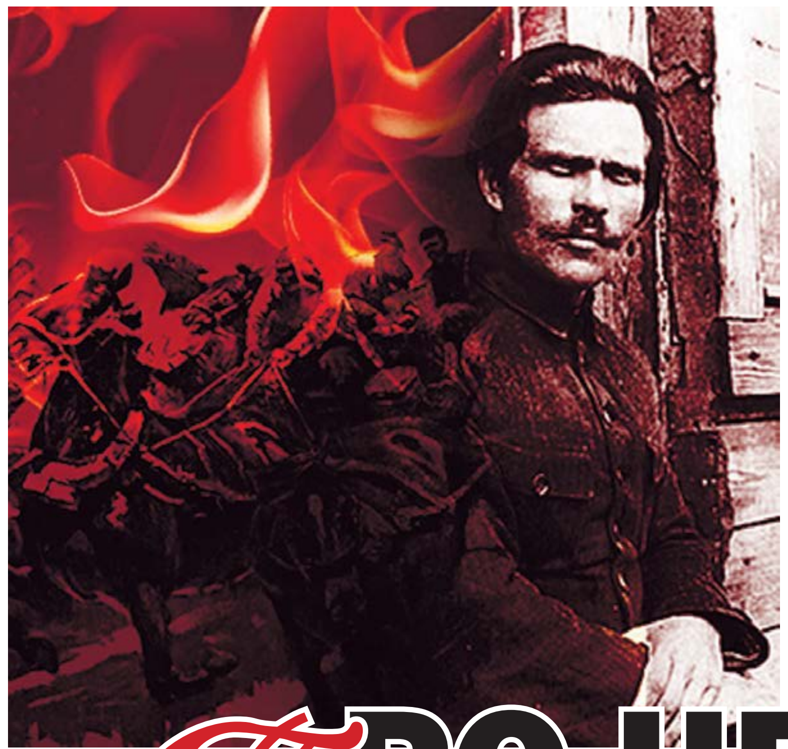

ПРО НЕСТОРА МАХНА І МАХНОВЩИНУ

Історичні постаті

ГЕЙ, ТИ БАТЬКУ МІЙ, СТЕП ШИРОКИЙ…

НАПРИКІНЦІ ЛІТА 1967 року Покровська районна газета видрукувала спогади старого більшовика Михайла Чауса про буремні події громадянської війни у тамтешніх краях. Поміж іншого згадав і «звірячу розправу місцевих махновців з червоноармійським продовольчим загоном». Сталося це у 1920 році. Слово «хліб» промовляли тоді, писав М. Чаус, лише у родовому відмінку: «Хліба!» Прибули і в село Гаврилівка бійці 30-ї Іркутської дивізії для його «заготівлі». Але тодішній голова ревкому волості Іван Удод доніс «шаленому ватажку лютих бандитів, махновському недобитку Мефодію Забудькові». Його хлопці й «перестріли, оточили та обеззброїли продзагонівців, яких було 27-м, пов'язали туго парами – одному пари не вистачило, так розстріляли на місці – і погнали у степ». І далі: «А в балці, де зараз Январське, влаштували побоїще, порубали шаблями і повкидали у колодязь, засипали дрючками, камінням і пригорнули землею».

Через тиждень чи два в редакцію з Январського зателефонував голова тамтешнього колгоспу Яків Десятерик. Повідомив: факт розправи старожили підтверджують. А в сусідній Донецькій області знайшовся старий комуніст-ветеран Яків Шаля, який «був свідком» і показав «місце, де був колодязь».

– Є намір, – сказав Десятерик, – відкопати останки і перепоховати на братське кладовище…

Так і зробили. Не знаю, чому, але їхати і писати про перезахоронення випало мені, недавньому випускнику середньої школи, а тепер літпрацівнику редакції. Пам'ятаю, як наяву, схилені червоні прапори з чорними стрічками і домовини з останками. Тяжко, довго, задушливо плакала духова музика. Але найбільше запам'ятав, що відбулося потім. Колгосп покликав на поминки. Зійшлося ж усе село, а ще більше було гостей. І одразу відокремилася купка пристарілих дідів, столи для яких накрили в найдальшій кімнаті клубу. Трапилося так, що я опинився серед них. А діди випили по чарці-другій, і заговорили про речі, від яких у мене, щойно вихованого в радянській школі, похололо і зателіпалося серце. Спершу несміло, далі хором і навперебій діди заговорили, хто та як з них «з Нестором воював за землю, волю і народ». Я слухав і не вірив ні вухам, ні очам своїм: чи не кожен тут був причетний до війська Нестора Івановича. Диктофону я тоді і мати не міг, та зробив спробу дістати блокнот. Діди зашикали: «Цього тільки й не треба».

Почув я тоді багато несподіваного і приголомшливого для себе. «А був Махно з виду, що ніякого виду. Непоказний, миршавий, зовсім не схожий на отамана, - сміялися діди. – Два аршини і чотири вершка ростом».

– Це ми його тут, у Михайлівці, зробили отаманом, - вигукнув дід на ім'я Кузьма. – Це тут, на нашій землі, і зародилася махновщина!..

Очевидно, думав я, слухаючи усе це, діди передають куті меду. Адже далі запевняли, що перший «справжній» загін бунтарів виник у Дібрівках, як тоді називали Великомихайлівку. І очолив його Федір – точніше Феодосій – Щусь. Служив у царській армії в Петрограді, там і «записався» комуністом-анархістом. То повернувшись додому, і «сколотив» тут повстанський загін. Бо несила було терпіти наруги німецько-австрійсько-угорських завойовників. Землю вони повернули поміщикам, податками обіклали все село: здати 100 пудів пшона, 550 пшениці і 800 ячменю. І на утримання експедиційно-карального батальйону зажадали 160 гарб сіна, 15 возів картоплі, 70 пудів печеного хліба, 65 сала, 35 кабанів живцем, пуд тютюну і три пуди квашеної капусти.

Але Щуся, його хлопців, які не захотіли коритися, «австріяки спочатку добряче постусали, а потім і загнали у Дібрівський ліс». День, два, тиждень і другий сидів загін у лісі, боявся з нього висовуватися. Щусь занепав духом. А тут і прийшов з Гуляйполя Нестор Махно. Прийшло з ним небагато «таких, як і ми, селян», розповідали діди, десятків п'ять, не більше. Нас же у лісі сотні півтори-дві. Зустріч відбулася на галявині біля високого і товстого дуба – того самого, якого потім назвали Дубом смерті. Тільки то легенда, вигадка, ніби на його гіллі, знову сміялися діди, Махно вішав більшовиків. Дубом смерті «ми його самі нарекли, бо під його віттям поклялися до смерті боротися з супостатами». Так от, Махно і питає Щуся: що ти тут робиш і збираєшся робити? Щусь каже, що поки нападав на поміщиків, які повернулися, знищував їх і їхню охорону, все складалося добре. Але прибув німецько-австрійський батальйон, доводиться ховатися. Краще звідси, як з засідки, вискакувати на карателів, бити їх і вертатися назад…

- Е-е, ні, у лісі революції за народну справу не пересидіти, - мовив Нестор Іванович. – Рано чи пізно, тебе тут знищать, як звіра. Треба виходити у степи, на простір, кликати маси за собою, щоб не давати спокою усім, хто запрягає нас у нове ярмо!

Щусь завагався - погоджуватися чи заперечувати. Звернувся до хлопців: чуєте, куди верне – що скажете? Хлопці і загукали, що згодні з Махном. І ні життя, ні здоров'я не пошкодують, поки не здобудуть перемогу над клятими ворогами. За селян чи для селян, мовляв, ніхто з міста не прийде боронити їхню свободу.

– Отак Щусеві повстанці, незважаючи, що непоказному Махну було тридцять літ від роду, попросили його стати за отамана і батька, – уже майже напівпошепки сказали діди, перш ніж розійтися з поминок загиблих від рук і їхніх товаришів продзагонівців.

АЛЕ ЯК ЖЕ БУЛО насправді? Віктор Белаш (Білаш), який на початку очолював оперативний відділ штабу, потім і штаб, а насамкінець призначався заступником начальника Ради Революційної Повстанської армії Махна, встиг залишити по собі спогади: «До 1905 року у Гуляйполі і навколо нього визріла революційна ситуація. Нам до душі припала програма комуністів-анархістів. Через те, що, проминаючи програму-мінімум та буржуазну революцію, уже в найближчий час обіцяла волю, рівність і відсутність будь-якої влади. Тобто відсутність прошарку паразитів, від яких завжди страждали селянські маси. Першим бунтарів у Гуляйполі гуртував Олександр Семенюта. Але остаточно «Спілка бідних хліборобів» склалася, коли повернувся Вольдемар Антоні».

У це важко повірити: у 1974-му на 88 році життя у Нікополі помер мало кому відомий Григорій Лягунов – у минулому Вольдемар Антоні. То він теж залишив спогади: «Тепер, коли я запитую себе, чому наш вибір припав на анархізм, то даю відповідь: в ньому ми вбачали звільнення від нужденності і гніту. Було спокусливо не підкорятися ніякій владі. Що було нашою метою? Соціальна справедливість на селі. Ми називали себе революціонерами, нас назвали бандитами. Так ними ми і залишилися в історії, яка пише тепер про Махна. До своєї ж «Спілки бідних хліборобів» Нестора Махна ми довго не приймали. Був він молодим, імпульсивним і неврівноваженим. Одного разу хлопці зібралися на завдання забирати гроші і коштовності у багатіїв, а Махно і пристав, як смола: «Хоч вбийте мене, але я піду з вами». Його взяли і відтоді вважали членом організації».

А в спогадах того ж В. Белаша про Махна часів зародження селянської непокори знаходимо й поготів «цікаві» рядки: «Треба сказати, що Нестор не виділявся організаторськими здібностями. Попервах він без толку втручався в усі дрібниці, і це дуже часто кінчалося скандалами. Він не раз переставав і підкорятися керівництву «Спілки», і коштувало багато зусиль, щоб умовити його чи вплинути на нього. Одного разу ми навіть сперечалися, залишати чи ні Махна у групі? Залишили тільки тому, що страху він не знав, відваги, духу бунтаря йому було не позичати».

Автор досить відомої нині книги «Нестор Махно: легенди і реальність» В. Волковинський уточнював: «Спілка бідних хліборобів» діяла трохи більше двох років – грабувала багачів, палила їх садиби і була виразником тяжіння селян до безвладдя. Це був тугий конгломерат традицій вольниці Запорізької Січі, які перепліталися з бажанням шляхом убивств поміщиків та державних чинів домогтися повної свободи. Один із організаторів «Спілки» О. Семенюта говорив таким молодим, як і Махно, що «час степовим орлам погуляти на мирському полі за вільне життя, за волю та щастя – і велика честь та шана буде вам, синам народу, славним правнукам запорожців». Але послухайте, що В. Волковинський далі писав стосовно Махна. Вперше Нестор попав під нагляд поліції, коли пограбував купця М. Кернера. Невдовзі у селі Гайчур пограбував і поміщика Г. Гуревича. Тут йому довелося тікати. Утікаючи, ще юний Нестор стріляв у тих, хто його переслідував. Згодом був затриманий. Потрапив під слідство окружного суду. «Однак ватажки «Спілки», - читаємо у В. Волковинського, - Махна не цінили, вважали дрібною сошкою, якою не варто дорожити, можна й пожертвувати – і не стали визволяти. Незважаючи на те, що навіть слідчий не зумів довести провини Нестора і відпустив його на волю».

А через рік події у Гуляйполі і в усій губернії змусили запроваджувати становище посиленої охорони – надзвичайного стану, як зараз кажуть. Було віддано під суд 15 членів «Спілки бідних селян». Серед них і Нестора Махна. Слідство тривало рік. У грудні 1909 прокурор Одеського військового округу підписав Звинувачувальний акт. І передав його не в цивільний, а, в зв'язку з особливістю справи, у військово-окружний суд Катеринослава. І тут сталася чи не перша цікава «оборудка» у біографії Нестора. На цвинтарі у Парижі, де його поховано, написано, що народився він у 1889 році. Цю дату тиражували і всі пізніші довідники. Насправді Махно 1888 року народження. То коли Нестора арештували і повезли у в'язницю, мати, Явдоха Матвіївна, зуміла умовити місцевого писаря за метрикою зробити її сина хоч на рік молодшим. Навіщо? За тодішнім законодавством 21-літні на момент винесення вироку уже підлягали смертній карі. А кому 21-н ще не виповнився – ні. Так Нестор уникнув трагічної участі – страти через повішання – своїх друзів по «Спілці». Але отримав «каторгу без строку». І опинився у московській пересильній буцегарні – сумнозвісній Бутирці.

«Без строку» не вийшло. Лютнева революція 1917-го звільнила Нестора Івановича. А вернувся на волю він, може, що й зовсім, а якщо і не зовсім, то іншою людиною. Сидіти випало разом з Петром Аршиновим, відомим анархістом і терористом, який влаштовував розбійні напади на банки, замахи на заводчиків, висаджував у повітря поліцейські відділки і тюрми. Тепер про свої «походеньки» охоче й оповідав співкамернику. В очах Махна Аршинов став «живим героєм», на якого треба рівнятися. Як учень свого кумира засвоював його уроки з бунтарства. Дізнався і про Спартака, і про Робін Гуда та Гарібальді, Степана Разіна і Омеляна Пугачова. І тут з'ясувалося: Нестор не позбавлений розуму і блискучої пам'яті. Багато читав і сам почав писати на «політичні теми». Якось заявив Аршинову, що «все життя своє відтепер присвятить боротьбі за інтереси народу, і коли вийде на волю, стане великою людиною, про яку дізнаються усі».

І от вийшов. У середині березня 1917-го з'явився у Гуляйполі, а в кінці уже заснував «Селянську спілку», потім і комітет «Спілки». Згодом очолив тут і Раду селянських депутатів. Гуляйполе ділить на «сотні», навколо у поміщиків відбирає землі і створює селянські комуни. Одноосібників також наділяє землею, коровами і кіньми. Розганяє ставлеників Тимчасового уряду: «Вони тут, як і їхній уряд, тимчасові, а ми на своїй землі вічні». Об'єднує селян в громади. Більшовики набиваються у друзі – проганяє також. Скликає зїзд Рад і наполягає «ігнорувати будь-які розпорядження будь-яких урядів». Бо «народ - єдиний правитель для себе». Застерігає селян «не пускати ніяких політичних партій» - «які не є у даний момент революційні ці партії, візьмуть гору над нашою волею у своїх інтересах». Сам розглядає скарги, заяви і навіть судові справи. Відбирає усю вогнепальну зброю. Одні історики потім напишуть, що «це була його заповітна мрія анархіста, от і допався її втілювати», інші, що «Махно став непідвладним нікому тираном у Гуляйполі».

Тим часом в Росії відбувається жовтневий переворот, навколо починає вирувати громадянська війна. У виданій до 110-річчя Нестора Махна Гуляйпільським краєзнавчим музеєм книзі «Третій шлях» говориться: «Почали спалахувати селянські бунти. Вилучення хліба, масові розстріли і екзекуції, каральні експедиції, продрозкладка викликали опір». Не обминуло все це і Гуляйполе. Але щоб ще вибрати власний, дійсно третій шлях, Махну довелося залишити «маленький Петроград», як він називав своє Гуляйполе, і податися в Росію «розібратися, до кого хилитися, з ким битися». Побував у Таганрозі, де якраз знаходилися ЦВК Рад України і її Радянський уряд. Сюди покликали на нараду і анархістів. Але «єдиного плану дій погодити не вдалося».Тоді Нестор подався у Ростов, Царицин, побував в Астрахані та Саратові. Звідти завітав у Москву. Зміг потрапити на прийом до Я. Свердлова та В. Леніна. Біографія Володимира Ілліча його зустрічі з маловідомим тоді Махном не зафіксувала. Але Нестор дуже достовірно описав кремлівські приймальні та кабінети, що сумніватися в ній не доводиться. Не погодився з Леніним, що «анархісти безпорадні і жалюгідні, хоча полюбляють багато базікати про майбутнє». Натомість сказав Леніну, що «а ваших більшовиків по селах майже немає, якщо ж і є, то їх вплив там мізерний». І сказав, що селяни України «лозунг «Вся влада Радам!» розуміють не обов'язково з участю в них більшовиків» і, тим паче, однозначно «без диктатури пролетаріату». І що «нічого ждати від Установчих зборів», бо вони «все одно, що шулерська, картярська гра всіх політичних партій» - а «спитайте будь-кого, хто відвідує гральні притони, чи виходив хоч хтось звідти не обманутим?»

Уже в еміграції у Парижі, працюючи над мемуарами, за спогадами дружини Галини Кузьменко, Махно «картав себе за те, що поїхав тоді до Росії. Шукав розумніших – свого розуму наче замало було. Які поради? Нічого я там не знайшов. Тільки час згаяв. Скільки лиха накоїли супостати в Україні за той час! Самому треба було негайно до зброї братися!»

За зброю Нестор Іванович і взявся відразу після повернення додому, в середині – на початку липня 1918 року. На горищі будинку Микити Лютого зібрав вночі найвідданіших прихильників і сказав їм: «Віднині ми бойовий загін. Щоб або вмерти, або звільнити безкраї наші степи від нечисті!» І тепер у згадуваній уже книзі В. Волковинського читаємо: «Щось схоже на перший збройний напад, який Махно здійснив зі своїми гуляйпільцями, був напад на економію німця Нейфельда. Повстанці захопили бричку, на яку поставили знайдений там же кулемет. З тих пір тачанка з кулеметом і стала символом махновщини. А Махно тоді ж разом зі своїми вершниками подався і у перший рейд вглиб у пошуках прибічників. У Дібрівках (Великомихайлівці) дізнався, що в лісі діє загін Федора Щуся. Не відразу, але Щусь погодився і приєднався до Махна».

Отож мали підстави діди на перепохованні побитих продзагонівців у Январському казати, що «на дібрівській землі зародилася махновщина». Ось і в двоюрідного онука Нестора Івановича Віктора Яланського, який свого часу зробив спробу написати книжку про свого діда, знаходимо: «Козацьке село Дібрівка, козацька земля – чи могли тут бути іншими гени? Чи могла не збунтуватися козацька кров проти поневолення? Дібрівка, як і Гуляйполе, стала віхою у повстанському Несторовому житті. Гуляйполе – рідне гніздо, звідки вилетів, Дібрівка – де селяни надали йому титул, якого безсила надати жодна влада. І якого не купиш ні за які гроші. У Дібрівках Нестора назвали Батьком, а це слово для українців багато важить».

Пам'ятник Н. Махну у Гуляйполі.

Нарешті в недописаних мемуарах самого Махна є суто його особисте трактування подій виникнення «об'єднаного загону, який став являти собою сильну духом і волею бойову одиницю, коли переді мною відразу постало завдання уміло командувати нею». Давайте почитаємо: «Мостом через Вовчу ми не зважилися залітати у Дібрівки. Пустили вбрід розвідку. Вияснилося: німецько-австрійські війська більше трьох днів тут відсутні, однак і загін Щуся, про який я уже був начуваний, перебуває у лісі. Наша розвідка рушила туди. Після я особисто виїхав у розташування Щуся. Як міг, переконував його, що треба виходити у села і кликати селян в революційну віхолу зі зрозумілою усім ціллю піднімати караючий меч супроти ворогів селянських мас. Щусь згодився виїхати у село і провести мітинг на цю тему. За два дні загін розрісся до півтори тисячі душ. На третій день я знову провів мітинг і залишився на ніч у селі. Раптом грюкають у двері: з одного боку австрійці наступають, з іншого -- гетьманський каральний загін. Все ясно: намір оточити нас і знищити. Це заставило мене двома загонами заманити тих та інших поближче до лісу, а вже звідти знову двома напрямками вчинити опір. Поєднання кулеметного вогню з двох боків, і, очевидно, влучного, принесло результат. Ворожі сили притихли. Ми теж зупинилися на узліссі. Розвідка донесла, що вороги спішилися тимчасово, чекаючи за 14 верств з Покровського підмогу. Щусь запропонував, поки не пізно, перебиратися в його хащі і неприступні бліндажі і сидіти там, доки противник перебуватиме у селі. А весь загін мій і добра половина його загону стояли за те, щоб дати бій. Не дослухавши наради, Щусь скомандував своїм хлопцям відходити з ним у ліс. Через дві години вертається повторна розвідка: поки що у Дібрівках лише близько батальйону австрійців і душ сто синків поміщиків та офіцерів гетьманської варти. Наказую готуватися до виступу. І посилаю посильного з запискою до Щуся, щоб той теж негайно вертався. Щусь відмовився. Запросив, навпаки, мене зі своїми бійцями до нього перечекати до вечора, а з настанням ночі навіть, може, і роз'їхатися, хто куди. Це ледве не вивело мене з себе. Кілька хвилин я не стримував свого гніву. Посилаю другу записку Щусю кінчати панікувати. Я написав, щоб не був безвольним хлопчиськом, таких командирів зневажають. На цей раз Щусь вийшов з лісу. Я вишикував обидва загони одним військом і виголосив промову. Сказав, що для мене, повного енергії для боротьби з катами революції, краще померти в нерівному бою, ніж жити боягузом, поки прийдуть буржуазні синки та наймані убивці і винищать тут усіх нас, наших батьків і матерів, жінок, дітей. І ось тут-то, на поляні Дібрівського лісу, я вперше почув слова, якими не розкидаються: «Ура! Віднині ти наш батько, і ми помремо разом з тобою за нашу свободу. Веди нас в село супроти катів!»

ТО САМЕ У Дібрівках дійсно відбувся перший запеклий бій махновців із загарбниками і гнобителями. Повстанці ланцюгом, писав Махно, увійшли в село і дворами, городами, через тини та загати пішли у бік розташування противників. Назустріч селяни: «Куди ви, рідненькі? Їх же багато!» Але одні приєднувалися самі, інші посилали з нами своїх дорослих синів. «Я зрозумів, – згадує Махно, – що бій ми виграємо». Коли до ворожих кубел лишалося кроків півтораста, Нестор, не впізнаючи власного голосу, скомандував: «Вогонь!» Кулеметні черги виявилися настільки влучними та щільними, що «непрошені зайди навіть відстрілюватися не могли». Тоді пролунала наступна команда отамана: «В атаку! Ура!» Вороги навтікача, тільки курява піднялася. Зараз читаємо у Нестора Івановича: «Чоловіки і навіть жінки зі своїх дворів навперейми вибігали з вилами, сокирами та рушницями, щоб разом з нами рубати й добивати солдат австрійської армії і гетьманських вартових. Кілька десятків селян осідлали коней і перехоплювали утікачів у полі, щоб мої кулеметники могли своїм вогнем наздоганяти їх на зручному просторі і нещадно косити».

Через день «у Дібрівки селяни стали з'їжджатися з усіх кінців». Чутка, що з'явилися «свої», які цурки на цурці не зоставили від поневолювачів, розлетілася далеко і миттю. Армія поповнювалася з неймовірною швидкістю. Досягла шести, згодом десяти тисяч, «але це ще була не межа». «При цьому поповнювалися ми селянами, - читаємо у мемуарах Махна, – які готові були залишати, якщо треба, свої сім'ї та села, цілком підчинятися армії, військовій дисципліні і бойовим умовам». І далі: «Слово «Батько» мимо моєї волі пристало до мого прізвища, починаючи з подій у Дібрівках, і вже всюди та ніколи від тих пір не сходило з вуст, де б я не з'являвся».

А з Дібрівок Махно, окрилений перемогою, повів свою уже армію у бойовий похід. Першою на його шляху трапилася Гаврилівка. Остерігаючись, Нестор наказав «прикидатися губерніяльною державною вартою» і питати, «чи не бігли через село лобуряки Махна і Щуся»? Селяни відповідали, що «таких лобуряк ми не знаємо і нічого про них не чули». Та невже ж не чули, як за горою у Дібрівках бабахкали гармати і строчили кулемети? Чи дійсно не знають, що там німців та австрійців перебито? «Так їм і треба! – загукали селяни. – Туди і наші чоловіки та сини подалися громити кровопийців».

Славнозвісна тачанка Повстанської армії Махна.

Настав вечір, і з боку Дібрівок небо раптом запалало сполохами вогню. То висвічувалася заграва, а то і видно стало, як у день. «Батьку! – закричали хлопці. – Дібрівки німці палять!» Примчали вершники, які пильнували на бугрі. «Пожежа розлилася на все село, – доповіли, – дим здіймається вище хмар».

– Нам мстять і ми будемо мстити! – аж скипів Махно, стрибаючи на коня.

Три дні і три ночі, не зупиняючись і не перепочиваючи, його військо гарцювало-гасало степом. Не залишало живими ні поміщиків та колоністів, ні гетьманців та німців і австрійців у Куті, Комарі, Богатирі, Великому Янисолі, Вереміївці, у куркульских Фесунівських хуторах. Останні махновці спалили до тла. Лише тепер повернули назад на Дібрівки. «За пагорбом нам відкрилося село, якого уже не було, - читаємо у спогадах Махна. – Тільки церква та ліс говорили, що це попелище – Дібрівки. Від хат залишилися зруйновані і обгорілі стіни та димарі. Повністю вигоріло 608 дворів. Федір Щусь скрикнув і заплакав, як дитина. Я викликав Каретника, Марченка і Лютого. Наказав вишикувати армію на березі Вовчої. І звернувся до повстанців зі словами, що на тлі спалених Дібрівок, плачу матерів і батьків та дітей поклянемося, браття, не складати зброї, поки не спустимо кров усім катам революції. Сказав, що прощення і пощади не буде нікому, хто проти трудового народу. І треба було чути майже 20-тисячний видих: «Клянемося!»

Ось так і почав селянську повстансько-визвольну війну Нестор Махно – сповнену ненависті, стихійного протесту до всього, що чинилося навкруги, жагучого бажання раю на своїй землі для всіх знедолених. Згодом у нас стверджуватимуть, наче Махно перекидався то до одних, то до інших, не знаючи, чого хотів. Насправді він вибирав, але так і не зміг вибрати між новою більшовицькою владою і власним баченням необхідної селянству справедливості. Двічі Махно ставав спільником Червоної армії, і двічі припиняв «дружбу». Він волів для селян іншої революції. І втретє намагався знайти порозуміння з більшовиками, але тепер вони уже його не прийняли. Та жодного разу – жодного! – Махно не схилився ні на змичку, ні на компроміс з гетьманцями, врангелівцями, денікінцями і т.д. У свою селянську повстанську революцію він вірив, як у Матір Божу. Однак коли скінчилася в Росії братовбивча війна і гору взяли більшовики, останні не погребували охрестити Махна білим бандитом і ворогом трудового народу. Й на думці не мали визнавати, що за своїми масштабами бунтаря і виразника істинних жадань селянських мас Махну не було і після вже й не знайшлося рівних на всій планеті. Він став останнім з плеяди не багатьох тих народних отаманів і месників, яких знала історія людства. Не випадково поки в Радянському Союзі зневажали і замовчували Нестора Івановича, в світі про нього було написано і видано щонайменше 160 романів і повістей, а скільки есе, оповідань та легенд – і не перелічити.

Махно і сам писав вірші та балади. Нічого ним написаного, на жаль, не збереглося. Крім одної-єдиної думи, яку народ заспівав піснею: «Гей, ти батьку мій, степ широкий, поговоримо ще з тобою – молоді мої буйні роки та спливли за водою». І акордні рядки: «Де ж ви, брати мої милі? Сліз гірких ніхто нам не витер – я стою, як дуб на могилі, а навкруг лиш хмари та вітер».

Малюючи себе дубом на могилі, Нестор Іванович, можна ні на йоту не сумніватися, бачив і згадував той Дуб смерті у Дібрівському лісі, з-під гілля якого увірвався у нашу з вами історію українською с елянсько-повстанською революцією.

Микола ОМЕЛЯНЕНКО.

! Немає партій, а є купки шарлатанів, які заради особистої вигоди та гострих відчуттів… знищують трудовий народ

Нестор Махно

ЗМІНИ В ЗЕМЕЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ, що стосуються порядку оформлення права власності на земельну ділянку

Як зазначає ст. 125 Земельного кодексу України: «Право власності на земельну ділянку, а також право постійного користування та право оренди земельної ділянки виникають з моменту державної реєстрації цих прав». Додатково ч. 9 новоприйнятої ст. 79-1 Кодексу підкреслює, що «земельна ділянка може бути об'єктом цивільних прав виключно з моменту її формування (крім випадків суборенди, сервітуту щодо частин земельних ділянок) та державної реєстрації права власності на неї».

Що ж нам дає виникнення права власності на земельну ділянку та набуття нею статусу об'єкта цивільних прав? Лише з проведенням цих процедур пов'язана можливість реалізації повноважень власника землі, тобто можливість володіння, користування та розпорядження нею, а також потенційна можливість захисту цих повноважень в разі їх порушення з боку третіх осіб.

Тепер розберемось із кожною умовою виникнення права власності на такий об'єкт нерухомості як земельна ділянка.

Перша з них - це формування земельної ділянки, яке передбачає визначення її площі та меж. Таке формування здійснюється у порядку:
1) відведення земельних ділянок із земель державної та комунальної власності (тобто мова йде про надання вперше земельної ділянки в порядку її приватизації, продажу чи оренди);
2) шляхом поділу чи об'єднання раніше сформованих земельних ділянок (в ситуації, якщо земельна ділянка вже перебувала у власності чи користуванні особи);
3) шляхом визначення меж земельних ділянок державної чи комунальної власності, яке здійснюється у процесі розмежування земель державної та комунальної власності (якщо вирішується питання про передання земельної ділянки від органу державної влади, у віданні якого вона знаходилась, до органу місцевого самоврядування або навпаки).
Під час застосування кожного із вищенаведених способів формування земельної ділянки для початку особі слід звертатись до ліцензованих землевпорядних організацій за виготовленням документації із землеустрою.

Земельна ділянка вважається сформованою з моменту присвоєння їй кадастрового номера - індивідуального цифрового коду (номера) земельної ділянки, що не повторюється на всій території України, присвоюється земельній ділянці під час проведення її державної реєстрації і зберігається за нею протягом усього часу існування такої ділянки. Суттєво! Визначається він за результатами складення документації із землеустрою до її погодження та прийняття рішення про надання земельної ділянки у власність (користування) в установленому порядку. Тобто, якщо раніше такі рішення приймались лише із зазначенням адреси, площі та цільового призначення земельної ділянки, яка підлягала наданню, що на практиці призводило до ситуації, коли одна ділянка могла передаватись двічі, то тепер вже таких помилок бути не може, адже кадастровий номер є унікальною індивідуалізуючою ознакою кожної окремої земельної ділянки.

Другою умовою набуття права власності на земельну ділянку є державна реєстрація речових прав на неї, яка здійснюється вже після державної реєстрації земельної ділянки у Державному земельному кадастрі. Тобто, спочатку слід зареєструвати сформовану земельну ділянку на підставі документації із землеустрою з присвоєнням їй кадастрового номера в територіальних органах Державного агенства земельних ресурсів України, а вже далі буде проводитись процедура реєстрації права власності чи іншого речового права на неї в територіальних органах Державної реєстраційної служби України, діяльність якої координується Міністерством юстиції України.

Коротко розповімо про процедуру реєстрації земельної ділянки в органах Державного агенства земельних ресурсів України. Здійснюють таку реєстрацію державні кадастрові реєстратори, які є державними службовцями, мають відповідні посвідчення та власні печатки, а всі рішення стосовно реєстрації земельної ділянки, внесення відомостей про неї в Державний земельний кадастр приймають особисто під свою відповідальність.

До Державного земельного кадастру під час реєстрації земельної ділянки включаються такі відомості про неї: кадастровий номер; місце розташування; опис меж; площа; міри ліній по периметру; координати поворотних точок меж; дані про прив'язку поворотних точок меж до пунктів державної геодезичної мережі; дані про якісний стан земель та про бонітування ґрунтів; відомості про інші об'єкти Державного земельного кадастру, до яких територіально (повністю або частково) входить земельна ділянка; цільове призначення (категорія земель, вид використання земельної ділянки в межах певної категорії земель); склад угідь із зазначенням контурів будівель і споруд, їх назв; відомості про обмеження у використанні земельних ділянок; відомості про частину земельної ділянки, на яку поширюється дія сервітуту, договору суборенди земельної ділянки; нормативна грошова оцінка;інформація про документацію із землеустрою та оцінки земель щодо земельної ділянки та інші документи, на підставі яких встановлено відомості про земельну ділянку.
Також відомості про земельну ділянку містять інформацію про її власників (користувачів) та зареєстровані речові права відповідно до даних Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

Державна реєстрація земельної ділянки здійснюється при її формуванні шляхом відкриття Поземельної книги на таку ділянку. Для державної реєстрації земельної ділянки Державному кадастровому реєстратору, який здійснює таку реєстрацію, подаються:
1. заява за формою, встановленою Державним агенством земельних ресурсів України;
2. оригінал документації із землеустрою, яка є підставою для формування земельної ділянки;
3. документація із землеустрою, яка є підставою для формування земельної ділянки у формі електронного документа;
4. документ, що підтверджує оплату послуг з державної реєстрації земельної ділянки.

Варто знати! За строками державна реєстрація земельної ділянки не може перевищувати 14 робочих днів з дня подання відповідної заяви.

Після реєстрації земельної ділянки в Державному земельному кадастрі державний кадастровий реєстратор передає Державній реєстраційній службі України інформацію про:
державну реєстрацію земельної ділянки (дату державної реєстрації, орган, що здійснив таку реєстрацію);
кадастровий номер, площу, місце розташування земельної ділянки;кадастровий план зареєстрованої земельної ділянки в електронній (цифровій) формі.
У свою чергу, Державна реєстраційна служба України одночасно з проведенням державної реєстрації речового права на земельну ділянку передає в орган, що здійснив її реєстрацію, інформацію про суб'єкта права власності чи іншого речового права, якому належить така земельна ділянка (прізвище, ім'я по-батькові, паспортні дані, ідентифікаційний номер фізичної особи), вид зареєстрованого права, дату державної реєстрації, реєстраційний номер земельної ділянки у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно із зазначенням відомостей про її кадастровий номер та орган, що здійснив державну реєстрацію.

Зверніть увагу! Послідовність «реєстрація земельної ділянки в Державному земельному кадатсрі – реєстрація речового права на неї в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно» має місце в тому разі, якщо йде мова про набуття прав на новосформовану земельну ділянку, яка до того не перебувала у власності чи користуванні особи. Якщо ж здійснюватиметься відчуження чи перехід інших прав на земельну ділянку, яка вже була об'єктом права власності чи іншого речового права особи, то спочатку органи Державної реєстраційної служби реєструють нового суб'єкта прав на земельну ділянку, а потім передають відповідну інформацію про проведену реєстрацію в органи Державного агенства земельних ресурсів України.

Тепер **декілька слів про порядок державної реєстрації речових прав на земельну ділянку.** Така реєстрація проводиться на підставі заяви правонабувача, сторін (сторони) правочину, за яким виникло право, або уповноважених ними (нею) осіб. Разом із заявою подаються документи, що підтверджують виникнення, перехід, припинення відповідних прав (договір, свідоцтво про право на спадщину, рішення суду тощо), та документ, що підтверджує оплату послуг з державної реєстрації прав та їх обтяжень. Строк реєстрації також становить 14 робочих днів з дня подання заяви.

Результатом реєстрації права власності на земельну ділянку є:
1) витяг з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, якщо реєстрації підлягав перехід права власності на земельну ділянку від однієї особи до іншої;
2) свідоцтво про право власності на нерухоме майно, у разі безоплатної передачі земельної ділянки із земель державної чи комунальної власності за рішеннями органів державної влади, органів місцевого самоврядування. Це положення із видачею свідоцтв вступитло в силу з 01.01.2013 року.

Зауважимо, що земельні ділянки, право власності (користування) на які виникло до 2004 року, вважаються сформованими незалежно від присвоєння їм кадастрового номера. У разі, якщо відомості про зазначені земельні ділянки не внесені до Державного реєстру земель, їх державна реєстрація здійснюється на підставі технічної документації із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) за заявою їх власників (користувачів земельної ділянки державної чи комунальної власності).

У разі якщо земельні ділянки, обмеження (обтяження) у їх використанні зареєстровані у Державному реєстрі земель (діяв до 01.01.2012 року), відомості про такі земельні ділянки, обмеження (обтяження) підлягають перенесенню до Державного земельного кадастру в автоматизованому порядку, без подання заяв про це їх власниками, користувачами та без стягнення плати за таке перенесення.

Шановні читачі! Надсилайте свої запитання з правової тематики на поштову чи електронну адреси редакції. Наші юристи дадуть Вам кваліфіковані відповіді.

Город не дасть відпочити і в червні

На порі, на часі

Як відомо, весна для хорошого садівника-городника - пора відповідальна і дуже важлива. Як же інакше, адже саме навесні потрібно встигнути підготувати грядки і в строк висадити всі бажані культури. Але що ж робити, якщо на дворі вже червень, а на городі залишилися порожні грядки? Що можна посадити в червні, щоб отримати, нехай і запізнілий, але такий важливий урожай? Відповідь на це питання шукайте у цьому матеріалі.

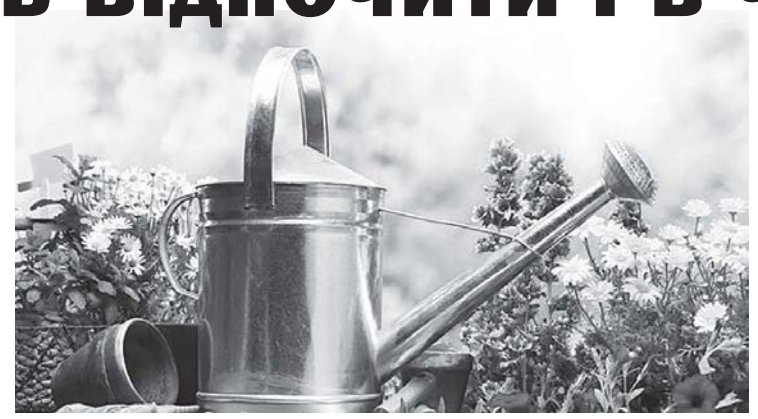

Що посадити?

Отже, чим же можна заповнити грядки на початку літа? Вибираючи рослини, слід звернути увагу, в першу чергу, на кліматичні особливості конкретної місцевості. Не секрет, що у різних регіонах нашої країни червень може бути як дуже спекотним, так і холодно-дощовим. Але, як би воно не було, червень - місяць з довгим світловим днем, і рослини для посадки, відповідно, потрібно вибирати світлолюбні, які добре розвиваються і утворюють зав'язь саме в умовах довгого світлового дня. Наприклад, на початку червня місяця можна посадити буряк і моркву, кукурудзу і боби, ріпу, зелень (салат, петрушку і кріп). У теплицях можна посадити розсаду томатів , баклажанів, перцю та огірків. Досвідчені городники знають, що кінець червня, а тим більше його середина, то саме час, коли ще можна посадити картоплю, кабачки, патисони і цукіні. І вже зовсім не варто поспішати з посадкою такої рослини як фенхель, висаджувати який варто не раніше кінця червня.

Які квіти посадити в червні?

Для любителів квітів саме червень стає найбільш напруженим місяцем, коли приходить пора посадки безлічі одно - і багаторічних квітів. Аж до середини місяця у відкриті клумби висаджують такі теплолюбиві і примхливі рослини, як амарант, бальзамін, петунія, майорець, бегонія і колеус. Відмінно зійдуть і зацвітуть у строк, посіяні в червні чорнобривці і настурція, космея і календула. Які багаторічники посадити в червні? Так, в принципі, будь-які, треба лише враховувати, що цвітіння від них раніше наступного року чекати не доведеться. Наприклад, можна висадити шток-троянду, турецьку гвоздику і віолу, братки і наперстянку, гладіолуси.

Що можна посадити в червні - корисні поради

Займаючись городними та садовими роботами в червні, слід враховувати, що більшості рослин в цю пору буде важко адаптуватися до життя у відкритому грунті. Тому, щоб труди не пропали даремно, при посадці потрібно дотримувати наступних правил: посадкові роботи плануємо на вечір або похмурий день, тобто тоді, коли рослини не постраждають від прямих сонячних променів; розсаду перед посадкою деякий час витримуємо на відкритому повітрі; грядку обов'язково поливаємо і мульчуємо.

Здоровенькі були!

Літня застуда

ЗАСТУДА ВЛІТКУ – взаємовиключні поняття у свідомості більшості обивателів, які звикли думати, що хворіти можна тільки взимку. Насправді всім знайома ГРВІ (гостра респіраторна вірусна інфекція) настільки підступна, що частіше і більше вражає безтурботних туристів і безтурботних дітей на канікулах. Тому саме в спеку, за спостереженнями фахівців, черги в поліклініках, як і виклики лікаря додому, збільшуються в середньому на 20 відсотків порівняно з холодними періодами року.
Про те, як не зіпсувати довгоочікувану відпустку, попередити і лікувати літню застуду, ми поговоримо прямо зараз – на початку сонячного літа.

Застуда влітку: причини і симптоми

За статистикою Всесвітньої організації охорони здоров'я, застуда, яку відносять до невиліковних захворювань, вражає більшу кількість людей якраз таки влітку, а не взимку – в період епідемій грипу, як це прийнято вважати. Справа в тому, що в жаркий сезон року, коли більшість людей зайняті вибором місця і часу для відпочинку, а не турботою про власне здоров'я, набагато більше передумов захворіти ГРЗ (гостре респіраторне захворювання).

Отже, розглянемо основні причини літньої застуди:

активація бактерій: багато хто з 200 відомих на сьогоднішній день медицині хвороботворних вірусів і бактерій активізуються саме в жарку погоду;

пасивність людини: влітку багато хто думає, насамперед, про накопичення грошей для відпочинку всією сім'єю, для ремонту та інших цілей, а вже потім – про оздоровлення та профілактику захворювань;

переохолодження: від нестерпної спеки людина усюди (вдома, на вулиці, на роботі) прагне знайти порятунок у крижаних напоях і морозиві, прохолоджуючих повітря кондиціонері і вентиляторі, холодному душі або водоймі, що у разі різкої зміни температурного режиму (наприклад, на вулиці + 35 С °, а в приміщенні – + 20 ° С) сприяє переохолодженню організму;

контраст температур: різка зміна температурного режиму в домашніх умовах і за вікном спостерігається в основному в перехідний період (у травні) або у разі поїздки на відпочинок в зону з іншими кліматичними умовами;

протяг: при відсутності вдома, в офісі, автомобілі кондиціонера людина, як правило, відкриває всілякі вікна та двері, а для охолодження стає на протяг, який миттєво заносить хвороботворні бактерії в ослаблений організм через носоглотку;

слабкий імунітет: переважно хворіють влітку діти на курортах, де замість оздоровлення малюк отримує недугу в результаті тривалого періоду адаптації до іншого клімату;

Як бачимо, шляхів лягти в ліжко мінімум на тиждень, коли сяюче сонце кличе на пікнік, рибалку, а зоряне небо – на романтичне побачення, предостатньо. Щоб довгоочікувана відпустка не перетворилася на домашню ізоляцію, слід негайно починати лікування при перших же симптомах застуди: болісний нежить, сльозотеча, набряклість гортані, першіння в горлі, задушливий кашель, головний біль, озноб, висока температура, болі в суглобах, слабкість організму, сонливість , Чим швидше Ви почнете лікування, тим швидше настане одужання і безтурботне літо!

Застуда влітку: лікування та профілактика

Згідно зі спостереженнями практикуючих лікарів, процес лікування та реабілітації літньої застуди більш тривалий в порівнянні із зимовими вірусними недугами. Тому що фактори ризику, які сприяють захворюванню (тобто причини), уповільнюють одужання.

Тим не менше, серед найбільш ефективних методів лікування застуди фахівці виділяють:

тепле пиття: холодні напої протипоказані під час хвороби, а гарячі в жару і зовсім неприпустимі, тому тепий компот, чай, свіжовичавлений фруктовий або овочевий сік не тільки вгамують спрагу, але знизять температуру тіла; у разі ознобу важливе часте пиття, яке виводить патогенні мікроби, оскільки зневоднення організму підвищує температуру;

полоскання: при сухому задушливому кашлі необхідне часте полоскання (морською сіллю, трав'яними настоянками, содовим розчином), щоб викликати мокроту з вірусами і видалити її за допомогою відхаркування, що також викликають інгаляції;

промивання: закладеність носа і утруднене дихання виправить процедура промивання морською сіллю;

свіже повітря: влітку, на відміну від зими, не варто організовувати під час хвороби постільний режим – доцільніше наповнити дихальні шляхи свіжим повітрям на вечірніх прогулянках, що підвищить опірність слабкого організму;

зволоження приміщення: у спальні хворого необхідно підвищувати рівень вологості, покращуючи дихання, наприклад, за допомогою щоденного прибирання, спеціальних зволожувачів;

прийом препаратів: у разі потреби можна випити жарознижуючі медикаменти, після чого категорично заборонено укутуватися, бо саме через потовиділення вірус покидає організм, а ліжко з теплою ковдрою і зимовий одяг можуть перешкодити одужанню; посилять терапевтичний ефект фітокомплекси для лікування і профілактики захворювань дихальної системи.

Після одужання не бажано відразу бігти на пляж і пірнати в холодну воду, вживати продукти з холодильника, що провокують чергове захворювання. Тому необхідно дотримувати таких заходів профілактики:

комплекси вітамінів: особливу увагу слід приділяти аскорбіновій кислоті (вітамін С), що має бактерицидну дію; влітку не обов'язково за корисними мікроелементами ходити в аптеку – досить щодня вживати лимони, апельсини, грейпфрути, смородину, полуницю, малину, суницю, чорницю і т.д., але помірно (щоб уникнути алергічної реакції);

зниження фізичних навантажень: організм повинен повністю сконцентруватися на усуненні хвороботворних мікробів, а вже після – на зміцнення м'язів;

обережне поводження: не можна пити крижані напої, гуляти під проливним дощем, купатися в холодному морі, сидіти під кондиціонером і на протягах.

Ці прості поради допоможуть вам відлякати непроханого гостя – річну застуду, а також провести відпустку винятково позитивно!

Обласна щотижнева газета
«ФЕРМЕР ПРИДНІПРОВ'Я»
Свідоцтво про реєстрацію ДП 2161-899Р від 23.02.2017 р.
ЗАСНОВНИК ТА ВИДАВЕЦЬ
ТОВ «Редакція газети «Фермер Придніпров'я»
Голова редакційної ради
Анатолій ГАЙВОРОНСЬКИЙ
Головний редактор Лариса ШАРА

49000, м. Дніпро, вул. Воскресенська, 41, оф.109
786-02-21, 098-183-00-18, 050-850-72-74
e-mail:farmer.gazeta@gmail.com
www.farmer.dp.ua
www.facebook.com/farmer.dp.ua
Друк ТОВ «Видавничий дім «Кераміст»
69057, м. Запоріжжя, вул. Сєдова, 16
Обсяг 2 друк. арк. Друк офсетний.
Зам. № 1783909. Тираж 10 000.

Редакція не завжди поділяє точку зору авторів публікацій.
Гонорар сплачується тільки за замовлені матеріали.
Відповідальність за зміст реклами несуть рекламодавці.
Посилання при передруку на «Фермер Придніпров'я» обов'язкове.
Газета за посиланням використовує повідомлення інформаційних порталів.
Оформлення передплати та доставку газети здійснює Дніпропетровська філія ПАТ «Укрпошта».
Передплатний індекс 60092

Електронна версія газети: www.farmer.dp.ua www.facebook.com/farmer.dp.ua

ГАЗЕТА АСОЦІАЦІЇ ФЕРМЕРІВ ТА ПРИВАТНИХ ЗЕМЛЕВЛАСНИКІВ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
ФЕРМЕР ПРИДНІПРОВ'Я

Початок літа - свята батьків і дітей

Календарик

Сьогодні у світі відзначають День батьків. До речі, Міжнародний день захисту дітей також припадає на 1 червня.

ВСЕСВІТНІЙ день батьків відзначають щороку в перший день літа за пропозицією Генеральної Асамблеї ООН, яка була внесена у 2012 році. Цього дня в усьому світі вшановують різноманітні традиції, пов'язані з сім'єю та сімейними цінностями. Всесвітній день батьків покликаний нагадати жителям планети про відповідальність, яку несе родина за виховання дитини. А для нас – нагода поговорити про те, як наявність дитини впливає на здоров'я й організм батьків, зокрема, татусів. Якщо вони чимало часу проводять у догляді за своєю маленькою дитиною, то демонструють зміни в мозковій активності. Завдяки цьому чоловіки стають особливо зацікавленими у збереженні безпеки дитини. На думку вчених, татусі, зрештою, відчувають ті ж емоції по відношенню до дитини, що й мами. Загалом і у жінок, і в чоловіків активність усіх частин мозку, задіяних у виконанні батьківської ролі, залежить від вивільнення окситоцину. Це гормон, який відповідає за любов та емоційну прив'язаність. В сім'ях, де батько багато часу проводить з маленькою дитиною, рівень окситоцину приблизно на одному рівні в обох батьків. Цікаво, що Всесвітній День батьків – не єдиний, коли в різних державах вшановують старших членів родини. Адже є ще День батька, День матері і День сім'ї, і Міжнародний день захисту дітей, який теж припадає на 1 червня.

Міжнародний день захисту дітей (або в деяких календарях – просто Міжнародний день дітей) – одне з найстаріших свят, яке відзначають у світовому масштабі, адже офіційно воно існує з 1949 року. Відзначили його вперше у 1950-му. Міжнародний день захисту дітей був одним із найпопулярніших міжнародних свят у колишньому Радянському Союзі. Ніякого особливого захисту радянські діти цього дня не отримували, натомість могли тішитися початком шкільних канікул. Міжнародний день захисту дітей, на відміну від багатьох інших свят, має свій прапор. На ньому символічно зображена земна куля, навколо якої стоять п'ять стилізованих фігурок різних кольорів – синього, жовтого, чорного, білого й червоного. Кольорові фігурки символізують різноманіття й толерантність. В Україні цей день, як і в усьому світі, відзначають 1 червня.

Трійця

Від діда-прадіда

Зелені свята - українська назва християнського свята Трійці, що відзначається на 50-й день після Паски. Обрядовість Зелених свят знаменувала завершення весняного і початок літнього календарного циклу. В основі її лежали культ дерев та рослинності, магія закликання майбутнього врожаю.

Напередодні зеленої неділі, **у суботу, що називалася клечаною**, обов'язково прикрашали подвір'я та господарські будівлі *клечанням* - зеленими гілками клену, верби, липи, акації, ясеня, горіха, дуба тощо. Забороненим деревом подекуди вважалася осика, на якій, за повір'ям, повісився Іуда Іскаріот. Гілки встромляли в стріху, на воротах, біля вікон, за ікони. Підлогу або долівку в хаті встеляли запашними травами: осокою, любистком, м'ятою, пижмою, ласкавцями, татарським зіллям.

Троїцькі розваги починалися з понеділка і тривали цілий тиждень. Зазвичай їх влаштовували в лісі чи полі, на вигоні за селом. Подекуди молодіжні забави й танці проходили біля спеціальних лаштунків - ігорного дуба або явора. Вони являли собою довгу жердину, до якої зверху горизонтально прикріплювали колесо, прикрашене гіллям, квітами, стрічками.

На Лівобережжі дівчата водили тополю - одягали одну з-поміж себе тополею і водили її по дворах. Кожний господар радо зустрічав процесію і, приймаючи від неї добрі побажання, щедро обдаровував учасників обряду. На Поліссі побутував близький за значенням обряд троїцького куща, роль якого теж виконувала дівчина.

На Зелені свята, як і після Великодня, **провідували померлих родичів**, могили яких обсипали клечаним зіллям. На кладовищі влаштовували панахиди та спільні поминальні трапези. Ця традиція подекуди збереглася до наших днів.

Рецепти легких салатів

У спекотний сонячний день абсолютно лінь не тільки готувати серйозну і важку їжу, але навіть і їсти її. Хочеться чогось легкого, вітамінного і приємного на смак - що може бути кращим за свіжі вітамінні літні салати? Рецепти таких страв дуже прості і не вимагають стояння біля жаркої плити.

Овочі та фрукти в різних поєднаннях, доповнені, нежирними рибними або м'ясними продуктами і заправлені легкими соусами - такі різноманітні літні салати самі просяться, щоб їх приготували.

У спекотну пору року краще готувати без майонезу, замінюючи його в рецептах літніх салатів йогуртом, лимонним соком або іншим легким оригінальним соусом.

Салат із редиски та руколи

Інгредієнти: 200 г редиски, пучок руколи, 50 г натурального йогурту, 2 ст. ложки оцту, 650 г сиру, 50 г волоських горіхів, 0, 5 ч. ложки цукру, суміш перців за смаком, сіль за смаком, 1 ст. ложка води.

Руколу і редиску промити, обсушити, перебрати й очистити від хвостиків. Руколу крупно порвати. Редиску порізати кружечками. Волоські горіхи трохи обсмажити на сухій сковороді і подрібнити. Сир натерти на крупній тертці.

Приготувати соус для заправки салату. З'єднати натуральний йогурт, оцет, цукор, сіль, суміш перців, долити трохи води і перемішати.

Викласти в салатницю руколу, зверху помістити редиску і заправити соусом. Посипати горішками і сиром.

Салат із капусти і селери

Інгредієнти: качан білокачанної капусти, 3 стебла селери, 2 кисло-солодких яблука, 0,5 шт. лимона, пучок кропу, 2 ст. ложки олії, 0,5 ч. ложки цукру, сіль за смаком.

Капусту тонко нашаткувати. Селеру нарізати тонкими скибочками. Подрібнити кріп. Яблука очистити від шкірки і насіння, нарізати соломкою і відразу ж полити лимонним соком, щоб вони не потемніли.

Капусту викласти в салатницю, посолити, додати цукор, перемішати, трохи примняти руками, щоб вона пустила сік. Злити капустяний сік.

Потім додати до капусти селеру, яблука і кріп. Заправити олією і перемішати.

Салат із молодої картоплі

Інгредієнти: 400 г молодої картоплі, 200 г малосольних огірків, 1 пучок салату, 8 перепелиних яєць, 1 зубок часнику, 2 ст. ложки нерафінованої олії, чорний мелений перець та сіль за смаком.

Молоду картоплю відварити до готовності, остудити, почистити і нарізати кубиками.

Перепелині яйця відварити, остудити, почистити і порізати на половинки.

Огірки порізати часточками. Подрібнити часник. Листя салату крупно порвити. Змішати у салатниці всі інгредієнти, посолити, поперчити і заправти олією.

Дружина:
- Чому, як тільки я починаю співати, ти відразу підходиш до вікна?
Чоловік:
- Щоб сусіди не подумали, що я в цей час тебе б'ю.

* * *

Сусідка сусіду:
- Чому ви не одружитесь? - Боюся. Якось до мене на вулиці підійшла жінка, обматюкала мене, подряпала обличчя, а потім сказала: "Вибачте, я думала, що ви мій чоловік".

* * *

Жінка роздратовано каже своєму сусідові, який їде із собакою:
- Приберіть нарешті пса, по мені вже блохи повзають!
Чоловік стурбовано:
- Тузику, відійди від тьоті! Що, не бачиш, у неї блохи?!

* * *

Гуляють весілля. Чоловіки добре випили, сидять, нудьгують... Тут один розвертається і зі словами "Ех, треба ж колись починати!" щосили заціджує сусідові у вухо.

* * *

Мій сусід по дачі займається установкою вхідних дверей, у нього старих залізних просто море, він з них паркан змайстрував. Тепер у нього улюблене заняття - дивитися, як гості до нього спочатку потрапити намагаються, а потім - вийти.

* * *

- Моїм сусідам вчора дуже сподобалася музика, яку я врубав!
- А як ти про це дізнався?
- Вони від захвату почали постукувати по батареї!

* * *

Два кума розмовляють:
- Ти чув, що від сала з'являється склероз?!
- Те і я думаю, чому коли зранку сальця з'їм, то цілий день не згадую, що їсти хочеться...

* * *

Приходить додому п'яний чоловік. Жінка на кухні миє посуд.
Чоловік б'є кулаком по столу:
- Хто в домі хазяїн?
Жінка - сковорідкою по голові.
Той непритомніє й падає.
Лежить на підлозі.
Заходить сусідка:
- О, що це твій чоловік лежить посеред кухні?
- Хазяїн! Де хоче там і лежить.

* * *

- Куме, ну і який у вас урожай?
- Як ніколи, куме! Мішок картоплі посадив, мішок зібрав - жодна не пропала!

Пишіть:
49000, м. Дніпро,
вул. Воскресенська, 41, оф.109

Дзвоніть:
786-02-21,
098-183-00-18,
050-850-72-74

Передплатити «Фермер Придніпров'я» можна у будь-якому поштовому відділенні області до 25 числа щомісяця. Передплатний індекс 60092.